

INFORMATOR ZA ŠPORTNIKE ŠTUDENTE IN BODOČE ŠTUDENTE

**PRIPRAVLJEN V OKVIRU PROJEKTA RAZISKAVE O MOŽNOSTIH
PRIPRAVE NA POKLICNO KARIERO V ČASU UKVARJANJA Z
VRHUNSKIM TEKMOVALNIM ŠPORTOM**

Celje, julij 2015

UVOD

Pridobitev izobrazbe v času ukvarjanja z vrhunskim ali kakovostnim tekmovalnim športom je v veliki meri otežena zaradi intenzivnih treningov in tekmovanj, kar posledično pomeni tudi povečano odsotnost od rednega pedagoškega procesa in omejen čas ter energijo za študijske dejavnosti.

Prilagoditve, ki jih omogočajo višje in visokošolske inštitucije lahko v veliko meri olajšajo študijski proces ter pripomorejo k nemotenemu izvajanju športnih aktivnosti ter doseganju želene poklicne izobrazbe.

Namen informatorja je predstaviti mladim vrhunskim športnikom možnosti izobraževanja na višje in visokošolskih zavodih, ki ponujajo prilagojen način izvajanja študija športnikom v Sloveniji in omogočajo možnosti usklajevanja dvojne kariere.

V informatorju so predstavljene pravice športnikov pri izobraževanju na terciarni ravni, postopki urejanja statusa športnika, možnosti usklajevanja dvojne kariere in dejavniki izbire študija pri športnikih.

KAZALO VSEBINE

1 OPREDELITEV VRHUNSKEGA ŠPORTA IN STATUSNIH PRAVIC ŠPORTNIKOV.....	4
2 IZOBRAŽEVANJE ŠPORTNIKOV	5
3 PRAVICE ŠPORTNIKOV NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA NA TERCIARNI RAVNI.....	7
3.1 VPIS.....	8
3.2 POSEBNI POGOJI ŠTUDIJA	9
3.2.1 <i>Postopek pridobitve statusa</i>	<i>9</i>
3.3 PRAVICE V IZOBRAŽEVALNEM PROCESU.....	9
3.3.1 <i>Podaljšanje statusa študenta, izjemni vpis v višji letnik.....</i>	<i>10</i>
3.3.2 <i>Opravljanje izpitov v izrednih rokih.....</i>	<i>10</i>
4 PREGLED MOŽNOSTI PRILAGANJA PO VISOKOŠOLSKI ZAVODIH	11
4.1 Univerza v Ljubljani.....	11
4.2 Univerza v Mariboru	11
4.3 Univerza na Primorskem	11
4.4 Univerza v Novi Gorici	12
4.5 Samostojni visokošolski zavodi	12
5 IZBIRA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA.....	13
5.1 DEJAVNIKI IZBIRE ŠTUDIJA.....	13
5.1.1 <i>POKLICNI INTERES.....</i>	<i>14</i>
5.1.2 <i>SPOSOBNOSTI IN DELOVNE NAVADE.....</i>	<i>14</i>
5.1.3 <i>ZDRAVSTVENO STANJE.....</i>	<i>15</i>
5.1.4 <i>POSEBNOSTI IZBORA POKLICA PRI ŠPORTNIKIH</i>	<i>15</i>
5.1.5 <i>MOŽNOSTI ŠTUDIJA NA DALJAVO</i>	<i>15</i>
5.2 MODEL ODLOČANJA ZA DVOJNO KARIERO	16
6 LITERATURA.....	17

1 OPREDELITEV VRHUNSKEGA ŠPORTA IN STATUSNIH PRAVIC ŠPORTNIKOV

Športnik je po definiciji v Zakonu o športu (1998, 37. člen) vsaka fizična oseba, ki je registrirana pri nacionalni panožni zvezi in tekmuje v uradnih tekmovalnih sistemih nacionalnih panožnih zvez.

Vrhunski športnik je (Zakon o športu, 1998, 39. člen) državljan Republike Slovenije, ki doseže vrhunski športni dosežek mednarodne vrednosti.

Obstaja več **kategorij**, v katere so lahko razvrščeni športniki. Športniki lahko pridobijo naziv kategoriziranega športnika na osnovi doseženih rezultatov na mednarodnih in državnih tekmovanjih, za doseženo uvrstitev na svetovnih in evropskih rang lestvicah, za mednarodni ali državni rekord ali drug dosežek, če je to v kriterijih za posamezno športno panogo (Strokovni svet Republike Slovenije za šport, 2013, str. 25).

Pri nas imamo 5 kategorij: svetovni, mednarodni, perspektivni, državni in mladinski razred. V Sloveniji je bilo junija 2015 5588 kategoriziranih športnikov, od tega 3,13 % v najvišjem razredu (175) (<http://www.olympic.si/sportna-kariera/registracija-in-kategorizacija/aktualni-seznam/>).

S kategorizacijo so povezane **statusne pravice športnikov**. Vrhunski športniki (svetovni, mednarodni in perspektivni razred) imajo glede na stopnjo kategorizacije pravico do (Zakon o športu, 39. člen): zdravstvenega in/ali nezgodnega zavarovanja, porodniškega varstva, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, prilagoditve opravljanja obveznosti iz izobraževalnega programa.

Olimpijski komite Slovenije v okviru statusnih pravic športnikov skrbi tudi za zaposlovanje vrhunskih športnikov, štipendije za perspektivne športnike, pomoč vrhunskim športnikom pri zaposlovanju po končani karieri...Komisija športnikov pri Slovenski olimpijski akademiji skrbi za solidarnostno pomoč mladim športnikom in spodbuja dvojne kariere športnikov.

2 IZOBRAŽEVANJE ŠPORTNIKOV

V osnovnih in srednjih šolah je za možnosti usklajevanja šolskih in športnih obveznosti dobro poskrbljeno. Zakonodaja s področja primarnega in sekundarnega izobraževanja (Zakon o osnovni šoli, Zakon o gimnazijah, Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju) in zakonodaja s področja športa (Zakon o športu) predvidevata prilagoditev šolskih obveznosti. Predpisan je postopek pridobitve statusa in predviden osebni izobraževalni načrt. Na številnih gimnazijah v Sloveniji so organizirani športni oddelki, kjer je za dijake športnike zelo dobro poskrbljeno. Na nekaj srednjih šolah športnikom v času njihove odsotnosti zaradi športa omogočajo študij na daljavo, pri katerem dijakom jim pomagajo mentorji-koordinatorji.

V višjem strokovnem izobraževanju imajo vrhunski športniki v zakonu predvideno pravico, da se jim na podlagi prošnje prilagodi opravljanje obveznosti iz študijskega programa na način, ki ga določi direktor oziroma ravnatelj (Novela zakona o višjem strokovnem izobraževanju, 2013, 40. člen). Večina višjih strokovnih šol ima za področje prilagajanja študija športnikom lasten pravilnik.

V visokem šolstvu ni izrecno zapisano, da imajo športniki pravico do prilagaja študija. Zakon o visokem šolstvu (2011) v 66. členu določa, da se s statutom določijo tudi druga pravila, povezana s pravicami in dolžnostmi študentov. Visokošolski zavodi tako sami določajo študijski režim, oblike in obdobja preverjanja.

Različne raziskave pri nas in v svetu so pokazale, da imajo vrhunski športniki nižji delež visokošolske izobrazbe in da vstopajo na trg dela po končani športni karieri z nižjimi izhodiščnimi možnostmi kot drugi iskalci zaposlitve (manj delovnih izkušenj, nižja stopnja izobrazbe). Obstajajo razlike po športnih panogah in glede na to, ali so posamezniki poklicno vezani na šport.

Veliko vrhunskih športnikov, ki študirajo, imajo poseben status – status športnika. Ugodnosti povezane s statusom so različne na posameznih visokošolskih zavodih. Status športnika omogoča predvsem prilagoditve obsega prisotnosti pri obveznih

vsebinah, napredovanje v višji letnik z nižjim številom kreditnih točk, možnost opravljanja izpitov izven rednih rokov (Jurak, Kovač in Strel, 2005).

Visokošolski zavodi, ki so povezani v univerze, imajo problematiko študija športnikov opredeljeno v statutih in pravilnikih univerz, nekateri zavodi imajo še svoja pravila, samostojni visokošolski zavodi urejajo prilagoditve študija športnikom s svojimi predpisi.

Del pravic športnikov ureja Pravilnik o razpisu za vpis in izvedbi vpisa v visokem šolstvu (kandidati s posebnimi potrebami). Univerzam oz. visokošolskim zavodom pa je prepuščeno, da sami odločajo o opredeli in dodelitvi statusa kandidata s posebnimi potrebami.

3 PRAVICE ŠPORTNIKOV NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA NA TERCIARNI RAVNI

V Sloveniji ni enotnih pravil, ki bi določala na podlagi česa študentu pripadajo posebne pravice s področja izobraževalnega procesa. Pogoji za uveljavljanje pravic so zato posebej urejeni na posameznih izobraževalnih organizacijah.

Zakon o visokem šolstvu in Zakon o višjem strokovnem izobraževanju in z njimi povezani podzakonski akti določajo, da mora izobraževalni zavod prilagoditi izobraževanje osebam s posebnimi potrebami. Natančnih opredelitev kdo so osebe s posebnimi potrebami ni, prav tako ni predpisano kaj so podlage za priznavanje posebnih pravic. Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami opredeljuje, kdo so otroci s posebnimi potrebami, nekega splošnega določila, kdo je študent s posebnimi potrebami pa ni in je to napisano pri vsaki pravici posebej. Otroci s posebnimi potrebami po tem zakonu so: »otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja ter otroci z motnjami vedenja in osebnosti, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja.« (Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, 2013, 2. člen).

Pri nekaterih pravicah se za študente s posebnimi potrebami smatrajo tudi tisti, ki dosegajo izjemne dosežke na posameznem področju družbenega življenja (šport, umetnost).

Osebe s posebnimi potrebami, ki se vpisujejo na študij ali študirajo, lahko zaprosijo za poseben status. Za poseben status lahko zaprosijo tudi osebe, ki zaradi svojega izvenštudijskega delovanja, bolezni ali okvare svojih študijskih obveznosti ne morejo opravljati v roku. V tem določilu so zajeti športniki in kulturniki oz. umetniki. Visokošolski zavod ali višja strokovna šola za študente s posebnimi oblikami statusa študenta s pravili opredeli način opravljanja študijskih obveznosti in pogoje za prehod v višji letnik.

Športniki, ki se vpisujejo na študij in vpisani športniki torej lahko zaprosijo za poseben status, ki jim omogoča uveljavljanje določenih olajšav in prilagoditev pri študiju. Pridobitev statusa študenta športnika pogosto urejajo Pravila o načinu opravljanja študijskih obveznosti in pogojih za prehode za študente s posebnim statusom, nekateri višje in visokošolski zavodi pa imajo Pravilnik o statusu športnika, kjer so določene pravice in dolžnosti študentov športnikov ter postopek pridobitve statusa.

3.1 VPIS

Kandidat za vpis na študij si lahko pridobi status kandidata s posebnimi potrebami. Vprašanje pridobivanja statusa in obravnave takih kandidatov ureja Pravilnik o razpisu za vpis in izvedbi vpisa. Upravičenost do statusa kandidata s posebnimi potrebami določajo univerze oz. visokošolski zavodi. Status kandidata s posebnimi potrebami se na nekaterih zavodih dodeli kandidatom, ki s pisnimi dokumenti izkazujejo:

- usmeritev oziroma razvrstitev v skladu z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami; Pravilnikom o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami in s Pravilnikom o razvrščanju in razvidu otrok, mladostnikov in mlajših polnoletnih oseb z motnjami v telesnem in duševnem razvoju;
- invalidnost v skladu z Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju,
- kronično bolezen ali posledice akutne bolezni, ki v času prijavnno-sprejemnega postopka še trajajo in so imele vpliv na uspeh v obdobju, ki se upošteva za sprejem (3. ali 4. letnik srednje šole oziroma zaključek srednje šole),
- status vrhunskega športnika v skladu z Zakonom o športu v obdobju, ki se upošteva za sprejem (3. ali 4. letnik srednje šole oziroma zaključek srednje šole),
- izjemen uspeh na državnih tekmovanjih iz znanja ali srečanjih mladih raziskovalcev v obdobju, ki se upošteva za sprejem (3. ali 4. letnik) ,
- udeležbo na olimpijadah znanja,
- izjemno težke življenjske in socialne razmere.

Osebe s statusom kandidata s posebnimi potrebami se lahko vpišejo v izbrani študijski program, v kolikor izpolnjujejo splošne pogoje za vpis v in dosežejo najmanj 85%

minimuma točk, potrebnih za uvrstitev. Kandidatom s posebnimi potrebami se lahko dovoli tudi tretji redni vpis v študijski program.

3.2 POSEBNI POGOJI ŠTUDIJA

Posebni pogoji za študij športnikov zajemajo:

- opravljanje študijskih obveznosti (preverjanje in ocenjevanje znanja – izredni izpitni roki, obvezna prisotnost v študijskem procesu (predavanja, vaje, druge obvezne vsebine: tabori, terensko delo...),
- napredovanje v višji letnik, ponavljanje ter podaljšanje statusa študenta,
- posebno pomoč v času študija (tutorstvo).

3.2.1 Postopek pridobitve statusa

Višje strokovne šole in visokošolski zavodi imajo pravila, ki opredeljujejo kdo lahko zaprosi za posebni status študenta (športnika), kdaj in kaj vsebuje vloga. Med zavodi so razlike v zahtevani dokumentaciji, večinoma pa športniki, ki želijo poseben status, zanj zaprosijo z vlogo (obrazec), ki ji priložijo: potrdilo Olimpijskega komiteja Slovenije o statusu kategoriziranega športnika, potrdilo o športnih dosežkih na državni ali mednarodni ravni za neolimpijske športne discipline, potrdilo Zveze za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijskega komiteja Slovenije o športnih dosežkih na državni ali mednarodni ravni, študenti iz tujine potrdilo pristojnega športnega organa v matični državi, trenerji pa potrdilo Olimpijskega komiteja Slovenije o uradnem imenovanju za trenerja reprezentance ali trenerja posameznega kategoriziranega športnika ter o neposredni vključitvi v priprave in realizacijo programa kategoriziranega športnika.

O vlogi za pridobitev posebnega statusa odloča komisija zavoda, najpogosteje komisija za študijske zadeve, ki sprejme sklep, s katerim se študentu zaprošeni posebni status lahko dodeli ali ne. V sklepu se navede tudi obdobje, za katero se študentu dodeli status.

3.3 PRAVICE V IZOBRAŽEVALNEM PROCESU

Študent s posebnim statusom lahko pridobi pravice do:

- posebnih pogojev za prehod v višji letnik,

- izjemnega podaljšanja statusa, vpisa v višji letnik, ponavljanja letnika
- do opravljanja izpitov izven rednih izpitnih rokov,
- do zmanjšanja obvezne prisotnosti in opravičene odsotnosti za študijske obveznosti (v dogovoru z nosilcem predmeta),
- do posebnega načina opravljanja študijskih obveznosti ter pravico do naknadnega opravljanja vaj, oddaje in predstavitve seminarских nalog, sprotnega preverjanja znanja ipd.

3.3.1 Podaljšanje statusa študenta, izjemni vpis v višji letnik

Zakon o visokem šolstvu (2011, 70. člen) določa, da se lahko študentu iz opravičenih razlogov status študenta izjemoma podaljša (če zaradi izven študijskega delovanja ne more v roku opravljati študijskih obveznosti).

Univerze in visokošolski zavodi lahko določijo tudi pravico izjemnega vpisa v višji letnik, pogoji za to pravico pa so opravičeni razlogi (aktivno sodelovanje na vrhunskih športnih prireditvah).

3.3.2 Opravljanje izpitov v izrednih rokih

Visokošolski zavodi lahko podelijo študentom s posebnimi statusom pravico, da se lahko dogovorijo z izpraševalcem o opravljanju izpitov v izrednih izpitih rokih.

4 PREGLED MOŽNOSTI PRILAGANJA PO VISOKOŠOLSKI ZAVODIH

4.1 Univerza v Ljubljani

Na Univerzi v Ljubljani še nimajo enotnega pravilnika, ki bi veljal za celotno univerzo, fakultete imajo svoje pravilnike, ki so osnova za uveljavljanje pravic do prilagoditev.

Statut Univerze v Ljubljani ureja tudi nekaj pravic za študente s posebnimi potrebami/statusom: vpis v višji letnik, tudi če študent ni opravil vseh obveznosti, določenih s študijskim programom za vpis v višji letnik, opravljanje izpitov v izrednih rokih v dogovoru z izpraševalcem in podaljšanje podaljšate statusa študenta.

4.2 Univerza v Mariboru

Statut Univerze v Mariboru omogoča vrhunskim športnikom izjemen vpis v višji letnik, brez izpolnjevanja vseh obveznosti iz opravičenih razlogov (več kot 30 ECTS), ponavljanje (vsaj 15 ECTS vpisanega letnika), podaljšanje statusa študenta, vendar največ za eno leto, posebne prilagoditve pri izvajanju študijskih programov, pri obiskovanju predavanj, seminarjev, vaj in pri načinu opravljanja preizkusa znanja. Prilagajanje študijskega procesa se podrobneje ureja s splošnim aktom univerze, ki ga sprejme Senat univerze po predhodnem soglasju študentskega sveta univerze. O načinu olajšav odloča Komisija za študijske zadeve članice univerze.

Podrobneje prilagoditve, na katere so upravičeni športniki, ureja Pravilnik o študentih s posebnim statusom na Univerzi v Mariboru.

4.3 Univerza na Primorskem

Po Statutu Univerze na Primorskem so študenti s posebnimi potrebami, kamor uvrščajo tudi športnike, upravičeni do: izjemnega vpisa v višji letnik, izjemnega podaljšanja statusa študenta in drugih prilagoditev. Podrobneje so možne prilagoditve opisane v Pravilniku o študentih s posebnimi potrebami na Univerzi na Primorskem, ki velja za vse članice univerze

4.4 Univerza v Novi Gorici

Status športnika študentom omogoča prilagoditev študijskih obveznosti in izpitov. Oblika in obseg prilagoditev se določata za vsakega športnika posebej, glede na njegove potrebe in glede na naravo študijskega programa.

Na univerzi v Novi Gorici so se odločili za obsežno privabljanje športnikov in jih na svoji domači spletni strani vabijo k vpisu.

The screenshot shows a website page for the University of Nova Gorica, specifically for sports students. The page features the university's logo and navigation menu. The main heading is "Univerza v Novi Gorici Študij in šport z roko v roki". Below this, there is a call to action: "Si aktiven športnik in si želiš študirati? Univerza v Novi Gorici je prava izbira zate!". A list of benefits is provided under "Omogočamo ti:", including status as a sports student, individualized study schedules, and support for sports-related activities. The page also includes images of students playing handball and a cyclist.

Univerza v Novi Gorici O Univerzi Studij Raziskave

Univerza v Novi Gorici
Študij in šport z roko v roki

Si aktiven športnik in si želiš študirati?
Univerza v Novi Gorici je prava izbira zate!

Omogočamo ti:

- status športnika, ki ni pogojen s pridobitvijo ustreznega naziva s strani Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez,
- individualne prilagoditve oblik študija športno-tekmovalnemu urniku,
- izpolnitev dela študijskih obveznosti na daljavo,
- študij v majhnih skupinah,
- tutorstvo in karierno svetovanje.

Na voljo so ti študijski programi vseh treh stopenj s področij naravoslovja, tehnike, biotehnike, poslovnih ved, humanistike in umetnosti.

Urška Kalan, cestna kolesarka in študentka Poslovno-tehniške fakultete UNG
Foto: Marjan Kelner

Športnike nagovarjajo z obsežnim sporočilom o zavedanju pomena aktivnega preživljanja prostega časa in pomena pridobitve kvalitetne izobrazbe za kariero po športni karieri. Status lahko pridobijo vsi športniki, ki so registrirani kot tekmovalci in se aktivno udeležujejo tekmovanj (ne izhajajo iz kategorizacije). Omogočajo študij na daljavo ter individualno določanje obsega prilagoditev (od odsotnosti od predavanj, izbire skupin, terminov izpitov, rokov za oddajo seminarjev, poročil do odobritve daljših odsotnosti med študijskim letom).

Poudarjajo tudi, da lokacije univerze nudi dobre pogoje za športno aktivnost v zimskem obdobju in vključevanje v lokalne športne organizacije in aktivnosti. Objavljajo tudi vtise znanih športnikov, ki so doštudirali na univerzi.

4.5 Samostojni visokošolski zavodi

Samostojni visokošolski zavodi prilagajajo pravice študentov športnikom s pravilniki o študentih s posebnim statusom ali pa s pravilniki o statusu športnika. Študentom ponujajo številne prilagoditve, nekatere individualno obravnavo, individualni izobraževalni načrt ali študij na daljavo.

5 IZBIRA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

5.1 DEJAVNIKI IZBIRE ŠTUDIJA

V današnjem svetu izobrazba velja za enega izmed najpomembnejših dejavnikov družbene mobilnosti. Ni nujno, da višja izobrazba odpre vrata boljšim zaposlitvam in s tem boljšo kakovost življenja, vendar so pričakovane prednosti, vezane na izobrazbo, dovolj močne in utrjene, da so učinkovite.

Pri odločitvi za vpis je priporočeno pridobiti dovolj informacij o samem študiju (kaj omogoča, možne prilagoditve, mnenja in izkušnje študentov). Za lažjo odločitev o pravilni izbiri študija so pri nas na voljo različni programi, ki jih izvaja Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje in sicer:

- **CIPS – Center za informiranje in poklicno svetovanje** je namenjen vsem, ki načrtujejo svojo izobraževalno ali zaposlitveno kariero in potrebujejo informacije (http://www.ess.gov.si/ncips/cips/cipsi_po_sloveniji).
- **Karierna središča** so mesta, kjer najdemo knjižnico z vsemi potrebnimi informacijami o načrtovanju in vodenju kariere, brezplačen dostop do interneta, svetovanja o šolah, poklicih in načrtovanju kariere ter individualno karierno svetovanje.
- **Karierni kotiček** zagotavlja računalniški dostop do osnovnih informacij s področja načrtovanja in vodenja kariere, informacije o trgu dela v lokalnem okolju, ne pa svetovanja in skupinskih oblik dela. Informacije o lokacijah posameznih kariernih središč, delovnega časa in uradnih ur se nahajajo na spletni strani http://www.ess.gov.si/o_zrsz/naslovi_in_uradne_ure.
- **Program za pridobivanje novih informacij o poklicih Kam in Kako** omogoča pregled seznama primernih poklicev, ki so izbrani na podlagi vaših odgovorov, pridobivanje dodatnih informacij o poklicih, ki vas zanimajo, kakšne so njihove značilnosti, katere veščine potrebujete zanje in kako jih lahko pridobite, primerjavo med predlaganimi poklici, da se lažje odločite za pravega, možnost izdelave kariernega načrta, pošiljanje vprašanj svetovalcu.
- **PLOTEUS – spletni iskalnik o možnostih izobraževanja v Evropi** vsebuje poglavja:

- **Možnosti izobraževanja in usposabljanja** v državah Evropske unije: povezave na spletne strani univerz, visokošolskih ustanov, izvajalcev poklicnega usposabljanja in izobraževanja odraslih.
- **Sistemi izobraževanja in usposabljanja:** opisi nacionalnih izobraževalnih sistemov v evropskih državah, informacije o priznavanju diplom in poklicnih kvalifikacij.
- **Programi izmenjav in štipendije** (Erasmus, Leonardo da Vinci, Socrates, Tempus): študij v tujini, prostovoljno delo ali delovna praksa v tujini in štipendije.
- **Selitev v drugo evropsko državo:** splošne informacije, življenjski stroški, šolnine, iskanje nastanitve in pravna ureditev v posameznih državah.

Če zelenih informacij na portalu Ploteus ne najdemo, lahko preko poglavja **Stik** zastavimo svoje vprašanje skrbniku portala v posamezni državi. <http://www.ess.gov.si/ncips/ncips/ploteus> (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, <http://www.ess.gov.si/>).

5.1.1 POKLICNI INTERES

Osnovni dejavnik pri odločanju za študij in poklic je posameznikov interes. Ž odgovor na vprašanje, kaj radi delamo v svojem prostem času, pri čem uživamo, nam daje informacije o naših interesih. Premislek o tem, katero delo bi zagotavljajo, da delamo tisto, v čemer uživamo, nas pripelje do zelenega študijskega in poklicnega področja.

5.1.2 SPOSOBNOSTI IN DELOVNE NAVADE

V športu je stalna dilema kaj je bolj pomembno talent ali garanje. Veliko vrhunskih športnikov prisega na trdo delo. Podobno je tudi pri študiju. Potrebujemo neke osnovne mentalne sposobnosti, da bi lahko uspešno študirali na terciarni ravni. Če določenih specifičnih sposobnosti nimamo, ne bomo uspeli doseči vrhunskosti na nekem področju, vseeno pa nam ob velikem trudu lahko uspe. Večina je svoje sposobnosti že preverila v dosedanem izobraževanju in postopkih poklicne orientacije. Če bi jih želeli ponovno preverite, je to možno na različnih kariernih centrih in v svetovalnih službah. Ko se prijavljamo na delovno mesto, moramo bodočim delodajalcem predstaviti svoje sposobnosti, znanja in izkušnje. Podjetja danes iščejo v kandidatih podobne sposobnosti kot so potrebne za uspešno športno kariero. Dober športnik mora imeti

naslednje sposobnosti za uspeh: trenirati ure in ure; biti sposoben igrati na visokem nivoju in se soočiti z visokimi pričakovanji; biti sposoben psihično zdržati pritiske pred tekmovanjem; biti sposoben določanja prioritet; prevzeti tveganje in uporabiti nove načine treniranja; okrevati po poškodbi; imeti pravi cilj in časovni načrt.

Te sposobnosti lahko pomagajo športnikom za uspešno uveljavljanje izven športa.

5.1.3 ZDRAVSTVENO STANJE

Zdravstveno stanje športnika je zelo pomemben dejavnik, ki lahko zelo vpliva na samo športno kariero, hkrati pa je pomemben dejavnik pri odločanju za izbiro poklica.

Pred odločitvijo za poklicno in študijsko pot j potrebno preveriti morebitne omejitve, ki nam jih bi lahko v prihodnji poklicni karieri predstavljale zdravstvene omejitve. Slab sluh ni omejevalni dejavnik za vrhunsko športno aktivnost, je pa omejitev za delo v mnogih poklicih.

5.1.4 POSEBNOSTI IZBORA POKLICA PRI ŠPORTNIKI

Večina športnikov zaključi svojo kariero v starosti, ki je bistveno nižja od običajne starosti pri upokojitvi. Kljub temu, da si nekateri v svoji športni karieri uspejo prislužiti dovolj finančnih sredstev, da jim ni potrebno iskati zaposlitve, jim preostane še mnogo desetletij, ki jih ne želijo preživeti v brezdelju.

Večina športnikov pa si v športni karieri ne prisluži toliko denarja, da bi bili finančno neodvisni in se ob koncu kariere soočijo z iskanjem zaposlitve.

Da ne bi bili nekonkurenčni v primerjavi z drugimi iskalci zaposlitve, je zelo pomembno, da o poklicni karieri razmišljajo že med svojo športno kariero.

Olimpijski komite Slovenije v sodelovanju z agencijo Adecco izvaja projekt podpore profesionalnim športnikom po končani športni karieri pri iskanju zaposlitve, svetujejo pa tudi športnikom, ki se odločijo za nadaljevanje oziroma dokončanje šolanja.

5.1.5 MOŽNOSTI ŠTUDIJA NA DALJAVO

Študij na daljavo (e-študij) je sodoben način študija, ki je še posebej primeren za tiste, ki zaradi svojih dejavnosti (služba, šport, družina, itd.) potrebujejo večjo fleksibilnost, kar velja tudi za športnike.

Posebnost študija na daljavo je, da lahko študent študira sproti, kjerkoli ima dostop do interneta in računalnika.

5.2 MODEL ODLOČANJA ZA DVOJNO KARIERO

5.2.1.1 Na Fakulteti za komercialne in poslovne vede Celje smo pripravili program, ki športnikom omogoča vrednotenje odločitve za izbiro študijskega programa. Model zajema dejavnike športne aktivnosti, poklicne oz. študijske značilnosti ter vidik motivacije za usklajevanje športa in študija. Športnik oceni svoje značilnosti, značilnosti študijskega programa in svojo motivacijo, program pa izračuna oceno ustreznosti izbire za posamezen želeni študij. Na ta način postane odločitev bolj ozaveščena in premišljena, športnik pa se lahko izogne številnim težavam pri študiju.

5.2.1.2

Model odločanja pri izbiri dvojne kariere športnikov		Uteži	VNOS OCEN	Utežena ocena I	Utežena ocena II	OCENA ŠTUDIJA
			1 - 5			
A	POKLICNA KARIERA	40%		3,16		3,58
1	ZAHTEVNOST ŠTUDIJA	10%		3,55	0,36	
1.1	ZAHTEVNOST VSEBIN, PREDMETOV, IZPITOV	15%	3	0,45		
1.2	ZAHTEVNOST OBVEZNIH VSEBIN (VAJ, NASTOPOV...)	35%		0,90		
	OBVEZNA PRISOTNOST VAJE	5%	2	0,1		
	OBVEZNA PRISOTNOST TERENSKJE VAJE, TABORI	20%	3	0,6		
	FIZIČNA ZAHTEVNOST ŠTUDIJA	10%	2	0,2		
1.3	MOŽNOSTI PRILAGAJANJA	50%		2,2		
	MOŽNOST PRILAGAJANJA URNIKA	10%	4	0,4		
	MOŽNOST PRILAGAJANJA OBVEZNOSTI IN VSEBIN	20%	5	1,0		
	ŠTUDIJA NA DALJAVO	20%	4	0,8		
2	OSEBNOSTNE LASTNOSTI IN SPOSOBNOSTI	5%		2,70	0,14	
2.1	ZMOŽNOSTI	25%		1,20		
	SPLOŠNE INTELEKTUALNE SPOSOBNOSTI	5%	4	0,2		
	SPOSOBNOSTI POVEZANE S ŠTUDIJSKIM PODROČJEM	20%	5	1,0		
2.2	TEMPERAMENTNE IN ZNAČAJSKJE LASTNOSTI	45%		1,20		
	ČUSTVENA STABILNOST, SPREJEMLJIVOST	15%	2	0,3		
	VESTNOST, NOTRANJA MOTIVIRANOST, STORILNOSTNA MOTIVACIJA	30%	3	0,9		
	MOTIVACIJA ZA ŠTUDIJ	30%	1	0,30		
2.3	MOTIVACIJA ZA ŠTUDIJ	30%	1	0,30		
3	DELOVNE NAVADE IN ŠOLSKA USPEŠNOST	10%		3,00	0,30	
3.1	PRIPRAVLJENOST NA SPROTNO DELO IN DOLGOTRAJNO UČENJE	20%	5	1,00		
3.2	SAMOREGULACIJSKE SPRETNOSTI	50%		1,10		
	LASTNA OCENA SAMODISCIPLINE	40%	2	0,8		
	LASTNA OCENA PRIPRAVLJENOSTI ZA POSVEČANJE UČENJU	10%	3	0,3		
3.3	USPEH PRI PREDMETIH POVEZANIH Z ŽELENIŠTIM ŠTUDIJEM	15%	4	0,60		
3.4	SPLOŠNI UČNI USPEH NA PREDHODNIŠTUPNI IZOBRAŽEVANJU	15%	2	0,30		
4	POKLICNI INTERES	15%		3,40	0,51	
4.1	ŽELENIŠTI POKLIC	40%	5	2,0		
4.2	INTERES ZA DEJAVNOSTI S PODROČJA ŠTUDIJA	40%	2	0,8		
4.3	PROSTOČASNE AKTIVNOSTI - POVEZAVA S ŠTUDIJEM	20%	3	0,6		
B	ŠPORTNA KARIERA	40%		3,17		
5	ZNAČILNOSTI ŠPORTNE PANOGE - OBREMNITVE	15%		3,1	0,47	
5.1	OBSEG TRENINGOV NA DAN (TEDEN)	30%	2	0,6		
5.2	OBSEG TEKMOVANJA	20%	3	0,6		
5.3	FIZIČNA ZAHTEVNOST	30%	4	1,2		
5.4	ČASOVNA OBREMNJENOST	20%		0,7		
	ČAS ZA POTOVANJA NA TRENINGE	10%	5	0,5		
	čas za potovanja in tekme	10%	2	0,2		
6	MOTIVACIJA ZA ŠPORTNO DEJAVNOST	10%		3,00	0,30	
6.1	MOTIVACIJA ZA ŠPORT	100%	3	3		
7	SPORTNA USPEŠNOST	15%		3,40	0,51	
7.1	POKLICNO UKVARJANJA S ŠPORTOM - PROFESIONALNI KLUB	50%		1,6		
	ZASLUŽEK V ŠPORTU ZAGOTAVLJA FINANČNO PRESKRBLJENOST V POŠPORTNEM ŽMLJENJU	30%	2	0,6		
	MOŽNOST POKLICNEGA UKVARJANJA S ŠPORTOM	20%	5	1,0		
7.2	KATEGORIZACIJA	20%	3	0,6		
7.3	NIVO TEKMOVANJA	30%	4	1,2		
C	MOTIVACIJA ZA USKLAJEVANJE ŠTUDIJA IN ŠPORTNE KARIERE	20%		5,00		
8	MOTIVACIJA ZA USKLAJEVANJE DVOJNE KARIERE	20%		5,00	1,00	
	MOTIVACIJA ZA USKLAJEVANJE ŠTUDIJA IN ŠPORTA	100%	5	5,0		

6 LITERATURA

Olimpijski komite Slovenije. *Kazalo*. Pridobljeno 8. 8. 2014 s spletne strani <http://www.olympic.si/sportna-kariera/>.

Univerza v Ljubljani. (2002). *Posebni pogoji izobraževanja študentov-športnikov na UL*. Pridobljeno 7. 7. 2015 s spletne strani <http://www.uni-lj.si/mma/Sklepi%20Senata%20UL%20o%20%C5%A1tudentih,%20kategoriziranih%20%C5%A1portnikov%20/2013071214484797/>.

Univerza v Mariboru. (2010). *Pravilnik o študentih s posebnimi potrebami na Univerzi v Mariboru*. Pridobljeno 7. 7. 2015 s spletne strani <http://www.um.si/univerza/dokumentnicenter/akti/Akti%20univerze%20v%20Mariboru/Pravilnik%20o%20%C5%A1tudentih%20s%20posebnim%20statusom.pdf>.

Univerza v Novi Gorici. *Študentski vodnik – šport*. Pridobljeno 13. 2. 2015 s spletne strani <http://www.ung.si/sl/studij/studentski-vodnik/sportniki/>.

Univerza na Primorskem. (2005). *Pravila o načinu opravljanja študijskih obveznosti in pogoji za prehode za študente s posebnim statusom*. Pridobljeno 7. 2. 2015 s <http://www.famnit.upr.si/sl/resources/files/studenti/pravilnik-inobrazci/pravilaposebnistatus.pdf>.

Zakon o športu. (1998). Uradni list RS, št. 22. Pridobljeno 8. 1. 2015 s spletne strani <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199822&stevilka=929>.

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami zoupp-1. (2011). Pridobljeno 8. 1. 2015 s spletne strani http://www.zrss.si/pdf/050911123118_zakon_o_usmerjanju_otrok_s_posebniimi_potrebami_22072011.pdf

Zakon o visokem šolstvu (2011). Pridobljeno 8.1.2015 s spletne strani <https://zakonodaja.com/zakon/zvis>

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. (2015). *Programi Izobraževanja In zaposlovanja*, pridobljeno 8.1.2015 s spletne strani <http://www.ess.gov.si/>